

Agnieszka Gajda*

Uniwersytet Gdański

ROZWIĄZANIA PRZYJĘTE W USTAWIE PRAWO O RUCHU DROGOWYM JAKO PRZYKŁAD DZIAŁAŃ WYRÓWNAWCZYCH PODEJMOWANYCH NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

1. Konstytucja RP z 1997 r.¹ w art. 32 ust. 1 formułuje zasadę równości. Zgodnie z jej treścią wszyscy są wobec prawa równi, wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Wypowiadając się na temat treści konstytucyjnej zasady równości, Trybunał Konstytucyjny ujął jej istotę w następujący sposób: „wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo. A więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących”². Uznał, że zasada ta dotyczy sytuacji prawnej adresatów norm prawnych, a nie ich sytuacji faktycznej, gospodarczej, socjalnej itp. A zatem pojęcie równości w Konstytucji nie oznacza równości bezwzględnej, która odnosiłaby się do wszystkich i w takim samym stopniu. Nie oznacza zatem identyczności. Trybunał Konstytucyjny wyróżnił dwa elementy zasady równości, a mianowicie „równość wobec prawa” oznaczającą nakaz równego traktowania przez władzę publiczną w procesie stosowania prawa oraz „równość w prawie” oznaczającą nakaz kształtowania prawa z uwzględnieniem zasady równości³.

Konsekwencją realizacji zasady równości jest przyjęcie zakazu dyskryminacji. W Polsce zakazana jest dyskryminacja osób i grup osób z jakiegokolwiek przyczyny, w tym ze względu na np. rasę, religię, płeć, pochodzenie etniczne, narodowość, orientację seksualną czy nawet niepełnosprawność. W praktyce niejednokrotnie dochodzi jednak do aktów dyskryminacji różnego rodzaju mniejszości, w tym narodowych, religijnych, kulturowych, etnicznych czy społecznych. Mogą one

* agnieszka.gajda@ug.edu.pl

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.).

² Orzeczenie TK z dnia 24 października 1989 r., K 6/89, OTK ZU 1989, poz. 7 [dalej: orzeczenie TK, K 6/89].

³ Wyrok TK z dnia 31 marca 1998 r., K 24/97, OTK ZU 1998, nr 2, poz. 13.

przybierać postać dyskryminacji otwartej lub utajnionej. W związku z tym staje się konieczne wprowadzanie różnego rodzaju mechanizmów w ramach tzw. uprzywilejowania wyrównawczego. Pojęcie to oznacza utrzymanie lub wprowadzenie przez państwo czasowych rozwiązań i środków prawnych wyrównujących szanse osób i grup dyskryminowanych w celu zmniejszenia faktycznych nierówności, których doświadczają. „W ocenie Trybunału Konstytucyjnego różne traktowanie przez prawo określonych grup (klas) podmiotów powinno być uzasadnione w tym sensie, że musi być oparte na uznanych kryteriach oceny klasyfikacji różnicującej podmioty prawa. Równość wobec prawa to także zasadność wybrania tego, a nie innego kryterium zróżnicowania podmiotów (adresatów) prawa. Oznacza ona uznanie tej, a nie innej cechy, za istotną, a tym samym uzasadnioną w regulowanej dziedzinie (materii)”⁴. Poprzez preferencyjne traktowanie osób należących do takiej grupy społecznej działania wyrównawcze mają zlikwidować nierówności, które dotyczą te osoby. Za warunek ich dopuszczalności uznaje się istnienie dowodów historycznie lub instytucjonalnie utrwalonej nierówności. Co więcej, powinny one mieć charakter przejściowy, bowiem wraz z osiągnięciem celu, któremu służą, a którym jest osiągnięcie stanu równości faktycznej ich stosowanie powinno zostać przerwane. Działania te wprowadzane są w celu urzeczywistnienia zasady równości w znaczeniu materialnym odwołującej się do względów słuszności. „Jej realizacja polega na wyrównywaniu szans społecznych i tworzeniu warunków do osiągnięcia równych rezultatów. Gwarancja równości materialnej może prowadzić zatem do nierównego, asymetrycznego podziału dóbr w celu zapewnienia równości szans lub rezultatów”⁵. Należy jednak pamiętać, że stosowanie działań wyrównawczych powinno charakteryzować się sporą ostrożnością tak, by nie faworyzować z nadto osób należących do grup narażonych na dyskryminację.

Działania wyrównawcze należy odróżnić od tzw. akcji afirmatywnej, za którą uważa się narzucone różnym instytucjom wymogi np. naboru do pracy lub na studia. Podstawowym kryterium tych narzuconych wymogów są np. rasa, kolor skóry czy pochodzenie etniczne. Jako przykład można wskazać Stany Zjednoczone, gdzie George W. Bush w 1997 r. podpisał ustawę, zgodnie z którą na wszystkie amerykańskie uniwersytety publiczne w stanie Teksas nałożono obowiązek zagwarantowania mniejszościom etnicznym co najmniej 10% miejsc. A zatem takie informacje o kandydacie na studia, jak rasa, pochodzenie etniczne lub geograficzne oraz płeć odgrywają istotną rolę w procesie rekrutacji. W USA dyskryminacją pozytywną objęci są: Afroamerykanie, Latynosi i rdzenni Amerykanie⁶. Akcja afirmatywna często wymuszona jest konkretnymi przepisami prawa, a nawet

⁴ Orzeczenie TK, K 6/89.

⁵ Anna Śledzińska-Simon, *Zasada równości i zasada niedyskryminacji w prawie Unii Europejskiej*, „Studia BAS” 2011, nr 2(26), s. 42.

⁶ K. Śmieszek, *Działania wyrównawcze* [w:] *Słownik*, Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, <https://rownosc.info/dictionary/dziaania-wyrownawcze-pozytywne> [dostęp: 28.02.2018].

obwarowana sankcjami. Tym właśnie przede wszystkim różni się od działań wyrównawczych. W świetle prawa unijnego stosowanie działań wyrównawczych jest dobrowolne, a przepisy je regulujące mają wymiar bardziej zachęcający niż narzucający⁷.

W Polsce w świetle obowiązującej regulacji konstytucyjnej uznaje się, że działania ustawodawcy mające na celu prawne zrównanie określonych grup narażonych na dyskryminację, mogą przybierać postać uprzywilejowania, jednak działania te mają swoje granice. Za niedopuszczalne bowiem uznaje się ustanawianie w danej dziedzinie parytetu („kwoty”). „Każdy parytet jest bowiem jaskrawym odstępstwem od zasady równego traktowania i należałoby go każdorazowo uzasadnić w oparciu o inne wyraźne regulacje konstytucyjne”⁸. Taką interpretację uzasadniają również dyskusje prowadzone w ramach prac nad treścią art. 32 Konstytucji. „Sztwyne preferencje dla określonych grup są bowiem z istoty swojej zaprzeczeniem zasady równości wobec prawa i bezpośrednich praw osób, które mogą podlegać ustawowemu wykluczeniu”⁹.

2. Dnia 13 grudnia 2006 r. w Nowym Jorku Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych przyjęło Konwencję o Prawach Osób Niepełnosprawnych¹⁰ na mocy rezolucji nr 61/106, która stanowi pierwszy międzynarodowy akt prawny kompleksowo odnoszący się do praw osób z niepełnosprawnościami¹¹. Konwencja wraz z jej protokołem dodatkowym została otwarta do podpisu w dniu 30 marca 2007 r. dla państw oraz dla organizacji integracji regionalnej. Polska podpisała Konwencję tego samego dnia, podobnie jak innych 81 państw. Konwencja jednak, zgodnie z jej postanowieniami, weszła w życie w dniu 3 maja 2008 r., tj. trzydziestego dnia od złożenia dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego.

W art. 1 Konwencji określono jej cel jako popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Konwencja zatem ma na celu zapewnienie osobom niepełnosprawnym posiadanie i korzystanie w równym stopniu z takich samych praw, z jakich korzystają inni członkowie społeczeństwa. Mają oni uczestniczyć w życiu społecznym na zasadach pełnoprawnych członków, którzy mogą przyczynić się do

⁷ Tamże.

⁸ W. Borysiak, L. Bosek, *Uwaga 128 do art. 32 [w:] Konstytucja RP*, t. 1, *Komentarz do art. 1–86*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.

⁹ W. Borysiak, L. Bosek, *Uwaga 130 do art. 32 [w:] Konstytucja RP...*

¹⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 1169 [dalej: Konwencja].

¹¹ Oczywiście Konwencja ta nie jest jedynym aktem zawartym na szczeblu międzynarodowym, który odnosi się do praw osób z niepełnosprawnościami. Dla przykładu warto choćby przypomnieć obowiązującą w Polsce od dnia 2 grudnia 2005 r. Konwencję nr 159 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącą rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych, przyjętą w Genewie dnia 20 czerwca 1983 r. Więcej na ten temat zob. M. Jankowska, *Prawa osób niepełnosprawnych w międzynarodowych aktach prawnych*, Fundacja SYNAPSIS, kn.pfron.org.pl/download/5/78/03MariaJankowska.pdf [dostęp: 28.02.1018].

rozwoju tego społeczeństwa. W preambule do Konwencji uznano bowiem cenny wkład, obecny i potencjalny, osób niepełnosprawnych w ogólny dobrobyt i różnorodność społeczności, w których żyją. Uznano również, że popieranie pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne z praw człowieka i podstawowych wolności wzmocni ich poczucie przynależności i przyczyni się do rozwoju ludzkości oraz postępu społecznego i gospodarczego oraz wykorzenia ubóstwa¹². W Konwencji zawarte jest również wezwanie do tego, by zapewnić każdej osobie niepełnosprawnej korzystanie z pełnego równouprawnienia i przestrzegać zakazu dyskryminacji. Konwencja pod pojęciem „osoby niepełnosprawne” rozumie osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. a Konwencji jej państwa – strony zobowiązały się do zapewnienia i popierania pełnej realizacji wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich osób niepełnosprawnych, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność poprzez m.in. przyjęcie odpowiednich środków ustawodawczych. Założenia wiążącej Polskę Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych są realizowane w szeregu regulacji prawnych z zakresu różnych dziedzin życia społecznego. Mechanizmy o charakterze działań wyrównawczych na rzecz osób niepełnosprawnych przewidziano również w przepisach odnoszących się do zasad ruchu drogowego. Zgodnie z art. 8 ust. 1 prawa o ruchu drogowym¹³ osoba niepełnosprawna legitymująca się kartą parkingową, kierująca pojazdem samochodowym oznaczonym tą kartą, może nie stosować się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju, w zakresie określonym w wydanym na podstawie tej ustawy rozporządzeniu¹⁴. Zgodnie z jego § 33 ust. 2 może to nastąpić, jeżeli jest wykonane z zachowaniem szczególnej ostrożności i dotyczy zakazów wyrażonych znakami: B-1 (zakaz ruchu w obu kierunkach), B-3 (zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych), B-3a (zakaz wjazdu autobusów), B-4 (zakaz wjazdu motocykli), B-10 (zakaz wjazdu motorowerów), B-35 (zakaz postoju), B-37 (zakaz postoju w dni nieparzyste), B-38 (zakaz postoju w dni parzyste) i B-39 (strefa ograniczonego postoju). Jednak gdy pod wskazanymi znakami umieszczona zostanie tabliczka z napisem „dotyczy także” i symbolem osoby niepełnosprawnej określonym na tabliczce T-29, to oznacza, że znaki te obowiązują również osoby niepełnosprawne w rozumieniu art. 8 ust. 1 i 2 ustawy¹⁵. Dopuszczalność tego typu ograniczeń nie może jednak stwarzać możliwo-

¹² Preambuła do Konwencji, lit. (m).

¹³ Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 1260, ze zm.) [dalej: ustawa].

¹⁴ Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1393, ze zm.) [dalej: rozporządzenie].

¹⁵ § 33 rozporządzenia.

ści wprowadzenia organizacji ruchu, w ramach której „faktycznie zostaje zniesione uprawnienie do niestosowania się przez osoby niepełnosprawne posiadające karty parkingowe do wymienionych wyżej znaków zakazu”¹⁶.

Niezastosowanie się do wskazanych powyżej znaków jest możliwe, gdy osoba niepełnosprawna umieści kartę parkingową za przednią szybą pojazdu samochodowego, a jeśli pojazd nie posiada przedniej szyby – w widocznym miejscu w przedniej części pojazdu, w sposób eksponujący widoczne zabezpieczenia karty oraz umożliwiające odczytanie jej numeru i daty ważności. Podobne udogodnienia zostały przewidziane dla osób kierujących pojazdem, który przewozi osobę niepełnosprawną legitymującą się kartą parkingową lub pojazdem należącym do placówki zajmującej się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się, przewożącego osobę pozostającą pod opieką takiej placówki.

Inne uprawnienie przyznane osobom niepełnosprawnym przyznaje art. 11 prawa o ruchu drogowym. Wprowadza on wyjątek od ogólnego zakazu poruszania się przez pieszego z drogi dla rowerów. Dopuszczalne jest to jedynie w razie braku chodnika lub pobocza albo niemożności korzystania z nich. W takiej sytuacji jednak pieszy jest obowiązany ustąpić miejsca rowerowi. Przy czym, gdy w tej szczególnej sytuacji z drogi dla rowerów korzysta osoba niepełnosprawna, nie musi ona ustąpić miejsca rowerowi. Ponadto zgodnie z art. 26 ust. 7 omawianej ustawy, w razie gdy osoba niepełnosprawna przechodzi przez jezdnię, używając specjalnego znaku lub gdy jest osobą o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej, na kierującego pojazdem nałożony jest obowiązek zatrzymania pojazdu w celu umożliwienia jej przejścia.

Działania wyrównawcze nie polegają jednak wyłącznie na zwalnianiu od obowiązków lub przyznawaniu przywilejów osobom niepełnosprawnym. W ustawie przewidziano także dodatkowe obowiązki nałożone właśnie na osoby niepełnosprawne. Zgodnie z art. 42 prawa o ruchu drogowym osoba niewidoma podczas samodzielnego poruszania się po drodze jest obowiązana nieść białą laskę w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu. Obowiązek ten nie ma na celu nałożenia dodatkowych dolegliwości czy obciążeń na te osoby. Jego realizacja ma raczej zapewnić osobie niepełnosprawnej lepszą widoczność na drodze przez inne osoby, tak by mogły zwrócić na nią szczególną uwagę. W konsekwencji prowadzi to do zwiększenia jej bezpieczeństwa i ewentualnie do możliwości udzielenia jej odpowiedniej pomocy.

Prawo o ruchu drogowym w art. 58 nakłada również obowiązek odpowiedniego oznakowania pojazdów przeznaczonych konstrukcyjnie do przewozu osób niepełnosprawnych (poprzez umieszczenie w odpowiednich miejscach z przodu i tyłu pojazdu właściwych tablic odblaskowych, jak również włączenie świateł awaryjnych podczas wsiadania lub wysiadania osoby niepełnosprawnej).

¹⁶ Wyrok TK z dnia 4 listopada 2014 r., U 4/14, OTK ZU 2014, nr 10A, poz. 110.

Dzięki temu osoba kierująca innym pojazdem, przystępująca do manewru omijania, będzie mogła zastosować się do dyspozycji art. 58 ust. 2, a więc będzie mogła zachować szczególną ostrożność i w razie potrzeby zatrzymać się. Ponadto osoba chora lub niepełnosprawna przewożona na noszach lub w wózku inwalidzkim jest zwolniona z obowiązku zapinania pasów bezpieczeństwa.

3. Pomimo uregulowania w ustawie przedstawionych powyżej mechanizmów, które mogą być zaliczone do działań wyrównawczych, w praktyce na tle ich stosowania powstają liczne problemy. Jednym z nich zajął się Rzecznik Praw Obywatelskich. Postępowanie przed tym organem zostało wszczęte na wniosek złożony przez osobę niepełnosprawną, w którym skarżyła się ona na działania podjęte przez straż miejską i wszczęte w ich następstwie postępowania sądowe zakończone już wyrokami sądowymi. Skarżący się jako kierowca wielokrotnie naruszał obowiązujący na określonej ulicy „zakaz ruchu”, wjeżdżając i parkując w miejscu objętym zakazem. Sprawę komplikował fakt, że pod znakiem „zakaz ruchu” umieszczona była dodatkowa informacja, że zakaz nie dotyczy zaopatrzenia w godzinach od 18.00 do 10.00, ale dotyczy „także posiadaczy kart parkingowych”. Straż miejska, która miała za zadanie wyegzekwowanie przestrzegania znaku zakazu ruchu, wielokrotnie próbowała skarżącego powstrzymać od łamania tego zakazu. W końcu kierowca ukarany został mandatem za parkowanie w niedozwolonym miejscu, choć na marginesie należy wskazać, że na przedmiotowej ulicy nie było znaku zakazu parkowania. Skarżący odmówił przyjęcia mandatu, więc sprawa została skierowana do sądu. We wniosku o ukaranie kierowcy pojawił się już inny zarzut – zarzut złamania zakazu ruchu, bowiem kierowca nie dostosował się do znaku B-1 „zakaz ruchu w obu kierunkach” z tabliczkami o treści „nie dotyczy zaopatrzenia w godzinach od 18.00 do 10.00” i „dotyczy również osób posiadających karty parkingowe”. Zostało to zakwalifikowane jako naruszenie art. 92 §1 kodeksu wykroczeń¹⁷, zgodnie z którym, kto nie stosuje się do znaku lub sygnału drogowego albo do sygnału lub polecenia osoby uprawnionej do kierowania ruchem lub do kontroli ruchu drogowego, podlega karze grzywny albo karze nagany.

W opisywanej sprawie obwiniony kierowca powoływał się przed sądem na swoje szczególne prawa jako osoby niepełnosprawnej. Ta argumentacja nie została jednak uznana przez sąd, który w uzasadnieniu wydanego przez siebie orzeczenia argumentował, że skoro na zakazie było napisane, że dotyczy on „także posiadaczy kart parkingowych”, to dotyczy również osób, które mają takie karty z powodu niepełnosprawności. Sąd rejonowy w 2014 r. uznał kierowcę na winnego wykroczenia z art. 92 § 1 kodeksu wykroczeń i wymierzył mu karę pięciu dni aresztu, w zawieszeniu na okres próby wynoszący jeden rok. Po wniesionym odwołaniu sąd odwoławczy potwierdził bezzasadność przedstawianych

¹⁷ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 1094, ze zm.).

przez kierowcę argumentów, jednak karę zamienił na karę grzywny w wysokości 300 zł. Sąd okręgowy przyjął podobnie jak sąd rejonowy, że zakaz ruchu dotyczył wszystkich posiadaczy kart parkingowych. Wjechać tam i tylko w określonych godzinach mogły wyłącznie samochody z zaopatrzeniem.

W przedstawianej sprawie Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł skargę kasacyjną, zarzucając, że sąd okręgowy, rozpatrując odwołanie, nie przeanalizował zarzutów apelacji kierowcy i w „sposób bezkrytyczny zaakceptował oczywiście niesłuszne stanowisko sądu I instancji”¹⁸. Sąd Najwyższy, wydając w 2016 r. wyrok¹⁹, uchylił zgodnie z żądaniem Rzecznika oba wydane w sprawie wyroki i umorzył postępowanie przeciwko obwinionemu kierowcy. Ombudsman, uzasadniając skargę kasacyjną, m.in. zwrócił uwagę, że niesprawdzanie dodatkowych regulacji prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych stanowi poważny problem polskiego wymiaru sprawiedliwości. Jego zdaniem „sądy łamią prawa osób z niepełnosprawnością, nie dostrzegając, że tworzone są szczególne przepisy mają im wyrównać warunki życia do poziomu, z jakiego korzystają osoby pełnosprawne. Karta parkingowa nie jest więc w tym przypadku przywilejem, ale wyrównaniem szansy”²⁰. Nie ma zatem podstaw do rozszerzającej interpretacji, którą przyjęły oba sądy w przedstawianej sprawie, bowiem taka interpretacja narusza prawa osób niepełnosprawnych.

4. Panująca w Polsce atmosfera społeczna sprzyja podejmowaniu różnego rodzaju działań zmierzających do przeciwdziałania dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami. Przeprowadzone na zlecenie Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania badania dowodzą, że osoby z niepełnosprawnościami cieszą się największym spośród wszystkich grup uznawanych za szczególnie narażone na dyskryminację zrozumieniem i stosunkowo małym dystansem społecznym. Okazało się, że najmniejsze dystanse społeczne odnotowano względem osób z niepełnosprawnością: wzroku (14,7 pkt w skali Bogardusa), słuchu (14,3 pkt), osób poruszających się na wózku (13,9 pkt). Oznacza to, że polskie społeczeństwo odznacza się relatywnie dużym poziomem akceptacji dla osób z niepełnosprawnościami, co powinno pozytywnie oddziaływać na skalę zagrożenia dyskryminacją tej grupy osób. Ponadto aż 82% ankietowanych było zdania, że rząd powinien podejmować działania na rzecz równego traktowania osób z niepełnosprawnościami²¹.

W świetle przedstawionego w niniejszym opracowaniu stanu faktycznego można wyciągnąć wniosek, że regulacja prawna zawarta w ustawie prawo o ru-

¹⁸ Sygn. sprawy w BRPO II.511.1065.2015 [dalej: sprawa w BRPO].

¹⁹ Wyrok SN z dnia 1 września 2016 r., IV KK 80/16.

²⁰ Sprawa w BRPO.

²¹ *Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2013–2016*, Warszawa 2013, s. 11, http://www.spoleczenstwoobywatelskie.gov.pl/sites/default/files/krajowy_program_dzialan_na_rzecz_rownego_traktowania_przyjety_na_rm_10.12.13.pdf [dostęp: 28.02.2018].

chu drogowym przewiduje mechanizmy mające na celu wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w szczególności z ograniczonymi możliwościami ruchowymi w korzystaniu z dróg publicznych. Większe problemy napotykają te osoby w praktyce stosowania tych przepisów. Wciąż widoczne są braki w znajomości przepisów z tego zakresu. Można nawet zauważyć pewną niechęć względem osób niepełnosprawnych, które przez sądy niekiedy są traktowane jako osoby nadużywające swoich praw lub nawet jako osoby uzurpujące sobie te prawa, podczas gdy w rozwiniętym, świadomym społeczeństwie powinno być więcej zrozumienia dla ich szczególnej sytuacji. W preambule Konwencji wśród przyczyn, dla których uznano jej przyjęcie za konieczne, znajduje się spostrzeżenie, że niepełnosprawność to wynik oddziaływania pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw i środowiska, co utrudnia osobom niepełnosprawnym pełny udział w życiu społecznym na równi z innymi osobami. To spostrzeżenie wydaje się być wciąż aktualne. Z tego powodu, pomimo wysiłków podejmowanych przez władze publiczne, stan przestrzegania praw człowieka w odniesieniu do osób niepełnosprawnych jest wciąż niezadowolający. Osoby niepełnosprawne nadal nie mają takich samych szans i możliwości, jakie mają osoby pełnosprawne. Zgodzić się należy ze stwierdzeniem, że „warunkiem zmiany takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim przemiana świadomości społecznej. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny znajdować się w głównym nurcie działalności wszystkich instytucji publicznych”²².

Agnieszka Gajda

**SOLUTIONS ADOPTED IN THE LAW ON ROAD TRAFFIC
AS AN EXAMPLE OF COMPENSATORY MEASURES IMPLEMENTED
IN FAVOR OF PEOPLE WITH DISABILITIES SOLUTIONS ADOPTED IN**

The article is devoted to the analysis of mechanisms provided for in the Polish Law on Road Traffic which aim to equalize the chances of people with disabilities, in particular people with reduced mobility. They result from the implementation of the constitutional principle of equality and the provisions of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities which are binding on Poland. On the example of a specific case, the Author draws attention to practical problems encountered by people with disabilities. She also notices the importance of the Ombudsman's activities for the transformation of attitudes and social awareness, which seems essential to the realization of the rights of people with disabilities, including the proper functioning of public bodies and institutions.

²² P. Przybysz, *Prawa człowieka a prawa niepełnosprawnych*, Warszawa 1997, http://idn.org.pl/sonnszz/prawa_niepelnosprawn1.htm [dostęp: 28.02.2018].